

УДК 372.47(07)

Валентина Зброй,
викладач Уманського
гуманітарно-педагогічного коледжу
ім. Т. Г. Шевченка

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ
ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

Стаття присвячена актуальним питанням вивчення курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» в педагогічному коледжі. Особлива увага зосереджена на використанні сучасних педагогічних технологій під час проведення лекційних, семінарських і практичних занять з даної методики. Підкреслена важливість таких складових вивчення предмету, як педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі і науково-дослідницька робота студентів.

Ключові слова: сучасні педагогічні технології, форми організації навчального процесу, математичний розвиток дошкільників.

Статья посвящена актуальным вопросам изучения курса «Методика формирования элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста» в педагогическом колледже. Особое внимание уделено применению современных педагогических технологий в лекционных, семинарских и практических занятиях данной методики. Подчеркнута значительность таких составных изучения предмета, как педагогическая практика в дошкольном образовательном учреждении и научно-исследовательская работа студентов.

Ключевые слова: современные педагогические технологии, формы организации учебного процесса, математическое развитие дошкольников.

The article is devoted to the actual problems of the process of studying «Methods of forming elementary mathematical conceptions of the pre-school children» at the pedagogical college.

The prior attention is paid to the application of modern pedagogical technologies during the lectures, tutorials and practical on these methods.

The author underlines the importance of the following constituent parts of the process of learning the subject: the teaching practice at the kindergarten and the students research work.

Key words: modern pedagogical technologies, organizing forms of the educational process, mathematical development of the pre-school children.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство потребує педагогів-фахівців, які володіють гнучким і нестандартним педагогічним мисленням, мають такий рівень професійної компетентності, який дає змогу аналізувати і будувати логіку педагогічного процесу у відповідності з віковими і індивідуальними особливостями вихованців, втілювати і створювати нові педагогічні технології. Саме тому, в сучасній системі освіти зростають вимоги до інтелектуального розвитку особистості студента, його загальної, професійно-педагогічної культури.

Важливе місце в професійній підготовці спеціалістів з дошкільного виховання відводиться формуванню готовності студентів з методики математичного розвитку дошкільників. Навчання математики є потужним фактором інтелектуального розвитку дошкільника, формуванню його пізнавальних і творчих здібностей. Характер і ефективність математичного розвитку в дошкільному віці стає основою успішності і подальшого навчання математики в школі.

Сучасному дошкільному закладу потрібен педагог, який здатний не тільки давати знання, формувати уміння і навички, але і будувати свою діяльність на знанні і врахуванні здібностей і можливостей дитини, вмінні прогнозувати її подальший розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Система навчання, що склалася в дошкільних навчальних закладах, на думку вчених-дослідників (Л. Н. Вахрушева, Т. І. Єрофєєва, Н. І. Непомняща, К. Й. Щербакова та ін.) [1–3], недостатньо орієнтована на розвиток розумових здібностей і пізнавальних інтересів дітей в процесі вивчення математики, що призводить до втрати інтересу, байдужому відношенню до навчання вже в дошкільному віці і негативно впливає подальший розвиток особистості. Однією з цих причин є невміння вихователя здійснювати математичний розвиток дошкільнят, формувати математичну компетентність, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей.

Щоб навчання дошкільників не носило одноманітного за змістом, ритмом, темпом, методами і формами характеру, часто перетворюючись на регламентований процес, необхідно вдосконалювати процес підготовки вихователя в коледжах. Важливе значення матиме сучасний підхід до навчання студентів, а саме технології.

Сучасні технології навчання являють собою системний підхід проектування, реалізації, оцінки, корекції і подальшого відтворення процесу навчання. Такий підхід визначає технологію навчання як педагогічну категорію, орієнтовану на вдосконалення практики, яка є вирішальним свідченням на користь її ефективності. У розробку визначення терміну «педагогічна технологія» великий внесок зробили вчені С. І. Архангельський, Ю. К. Бабанський, В. П. Безпалько, І. А. Зимова, Г. К. Селевко, Л. Г. Семушина, В. А. Сластьонін, Д. В. Чернілевський та ін. [1–3].

Метою статті є висвітлення доцільностей використання сучасних педагогічних технологій при вивченні курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» в педагогічному коледжі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна технологія – це комплексна інтегративна система, що включає безліч упорядкованих операцій і дій, які забезпечують педагогічні змістові аспекти, спрямовані на засвоєння систематизованих знань, набуття професійних умінь і формування особистісних якостей студентів, які слідують меті навчання [3].

Педагогічна технологія – це сукупність форм, методів, способів, прийомів, навчальних та виховних засобів, системно використовуваних в освітньому процесі.

Важливу роль у даному процесі відіграє вивчення курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку».

Стратегічною метою даного курсу є формування готовності студентів до математичного розвитку дітей, як складного інтегративного утворення в єдності його компонентів (змістовного, діяльнісного та мотиваційного).

Реалізація цієї мети досягається через набуття студентами знань з проблем математичного розвитку дітей дошкільного віку; ознайомлення з сучасними підходами до аналізу проблем і розробками методичних основ математичного розвитку дошкільників; засвоєння необхідного обсягу психолого-педагогічних і спеціальних знань; формування професійно-педагогічних умінь і навичок.

Засвоєння змісту знань здійснюється при ознайомленні студентів зі своєрідністю, особливостями математичного розвитку дітей дошкільного віку; розкритті ролі математичного розвитку у становленні особистості дитини, прилученні до сучасного світу, його цінностей; визначенні мети і завдань математичного розвитку, їх конкретизації і послідовного вирішення на різних вікових етапах; виявленні педагогічних умов математичного розвитку дошкільників у дитячому садку; розкритті альтернативних підходів до методики математичного розвитку дітей.

Під час вивчення курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» мають місце такі форми організації навчального процесу, як: лекції, семінари, практичні заняття, педагогічна практика, науково-практичні конференції, науково-дослідна робота студентів (написання і захист курсових, випускних кваліфікаційних робіт).

Лекції, семінари та практичні заняття є інформаційно-методичною базою для виконання дослідницької роботи та проходження педагогічної практики.

Розвитку професійних умінь студентів сприяє використання поряд з традиційними лекціями: лекцій проблемного характеру, лекцій із

запланованою помилкою, лекцій з поточним контролем, лекцій прес-конференцій.

Семінарські заняття є формою поглибленого вивчення дисципліни, оволодіння професійними вміннями в області керівництва математичним розвитком дітей. Головна мета семінарських занять полягає в забезпеченні студентів можливістю оволодіти навичками і вміннями для здійснення математичного розвитку дошкільників .

Варто зазначити, що важливу роль у формуванні навичок професійної діяльності мають семінари, які проводяться у формі дискусій. Ця форма передбачає діалогічне спілкування учасників, в процесі якого, через спільну участь, обговорюються і вирішуються теоретичні та практичні проблеми курсу. Кожен з учасників дискусії прагне точно висловлювати свої думки, активно відстоювати свою точку зору, аргументовано заперечувати, спростовувати хибну позицію. В якості складової частини семінару-дискусії мають місце елементи «мозкового штурму», «ділової гри». У першому випадку учасники семінару намагаються висунути якомога більше ідей, не піддаючи їх критиці, а потім з них виділяються головні, які найбільше заслуговують на увагу. Саме вони далі обговорюються і розвиваються. У другому випадку семінар отримує рольову «установку»: студентам на вибір пропонуються ролі, залежно від того, який матеріал обговорюється.

З метою активізації інтересу студентів до майбутньої професійної діяльності проводяться семінари спільно з працівниками дошкільних навчальних закладів . На семінари запрошуються фахівці, які виступають з розповідями про різноманітні варіанти організації занять з математики з дітьми дошкільного віку. Розповідь ілюструється показом науково-методичної літератури, конспектами і розробками занять з математичного розвитку дітей, записані на відеокамеру. Перегляд відеоматеріалу супроводжується коментарями фахівця. Така форма роботи виявляється для них надзвичайно корисною.

Варто зазначити, що проведення аудиторних практичних занять, на яких формуються вміння і навички, складові готовності майбутніх вихователів до математичного розвитку дошкільників, визначає зміст діяльності студентів, який полягає в наступному:

- складання конспектів занять, ігор, розваг і т. д. для дітей конкретної вікової групи і їх подальший аналіз;
- визначення рівня математичного розвитку окремих дошкільнят по досліджуваному розділу, використовуючи заздалегідь підібраний діагностичний матеріал, і складання рекомендацій щодо подальшої роботи з дітьми конкретної вікової групи;
- вирішення педагогічних ситуацій з метою набуття досвіду здійснення математичного розвитку дітей дошкільного віку;
- оволодіння способами організації пізнавальної математичної

діяльності в процесі використання різноманітних форм ділових і рольових ігор, проблемних ситуацій;

– виконання різних тестових завдань, призначених для виявлення ступеня засвоєння студентами теоретичних знань.

Найбільш цікавою для студентів є колективна форма обговорення педагогічних ситуацій. З цією метою група студентів ділиться на підгрупи, всередині кожної проводиться аналіз педагогічної ситуації. Студенти висувують своє рішення, а потім йде колективний аналіз ситуації – дискусія між підгрупами, в процесі якої студенти знаходять більш раціональний спосіб вирішення, формулюють педагогічні висновки.

Подолати розрив між абстрактним характером знань і реальним предметом професійної діяльності дозволяють ділові ігри. Це такі ділові ігри, як «Прес-конференція з ученими», «Аукціон ідей в процесі проведення заняття з математичного розвитку дошкільників», «Школа молодого вихователя», «Методичне об'єднання вихователів з питань математичного розвитку старших дошкільників», які за своїм змістом представляють собою імітацію реальної практичної діяльності з математичного розвитку дітей дошкільного віку.

Розігруючи ролі, студенти повинні відстояти точку зору вчених на проблеми математичного розвитку дітей, продемонструвати методичні прийоми навчання дітей.

Практичні заняття з методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку дозволяють продовжити розвиток і вдосконалення знань і вмінь студентів у галузі математичного розвитку дітей, урізноманітнити, в порівнянні з лекційним курсом, методи формування готовності майбутніх вихователів до математичного розвитку дошкільників.

Важливу роль у системі підготовки студентів до математичного розвитку дітей відіграє педагогічна практика студентів в дошкільному навчальному закладі. Вона сприяє формуванню у студентів цілісного уявлення про систему математичного розвитку дітей в умовах дошкільного навчального закладу; набуттю певних практичних навичок роботи з дітьми та закріпленню знань і умінь, отриманих студентами в ході вивчення курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку»; розвиває інтерес і потребу студентів до роботи з дітьми дошкільного віку з математичного розвитку .

Процес взаємодії з дітьми дозволяє майбутнім вихователям осмислити значимість і необхідність роботи з математичного розвитку дітей, озброює новими знаннями та вміннями, дає поштовх до подальшого самовдосконалення.

Складовим компонентом вивчення предмету є науково-дослідна робота студентів у галузі математичного розвитку дошкільників, яка є невід'ємною частиною їх навчально-пізнавальної діяльності. Наукова робота сприяє розвитку у студентів теоретичного мислення, творчих

здібностей, умінь застосовувати математичні та методичні знання в реальній практиці.

Виконання курсових робіт має важливе значення для формування наукового світогляду, професійно-педагогічної спрямованості, для набуття навичок самоосвіти та дослідницьких умінь: умінь спостерігати і аналізувати педагогічні явища, вивчати і збагачувати педагогічний досвід, висувати актуальну проблему дослідження, формулювати гіпотезу, проводити експеримент, узагальнювати і робити висновки з проблеми дослідження.

Таким чином, на нашу думку, використання сучасних педагогічних технологій при вивченні курсу «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» сприяє ефективній підготовці студентів до математичного розвитку дітей і має ряд переваг: по-перше, вивчення методики формування математичних уявлень стає усвідомленим; по-друге, студенти вчаться будувати свою діяльність, співвідносячи її не тільки з вимогами методики, але і з реальною ситуацією розвитку дитини на основі діагностики; у них формуються професійні вміння та навички організації різними формами навчання дітей; по-третє, технологія навчання з інформаційної перетворюється на форму діалогічної взаємодії викладача зі студентами, що є необхідною передумовою підготовки студентів до здійснення математичного розвитку дітей.

Проведене дослідження не дає вичерпних відповідей на всі питання, які пов'язані з проблемою професійної підготовки студентів з методики математичного розвитку дошкільників. Більш глибокого вивчення потребують і педагогічні умови, що сприяють оптимізації процесу професійної підготовки студентів з методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. М. «Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / Дичківська І. М. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Макеева И. В. Роль семинарского занятия в подготовке специалиста и методика управления дискуссией / И. В. Макеева // Советская педагогика – М. : Просвещение, 2003 – № 5. – 61 с.
3. П'ятакова Г. П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів та магістрантів вищої школи / Г. П. П'ятакова, Н. М. Заячківська. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 55 с.